

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/201078,Obchody-80-rocznicy-bitwy-o-Monte-Cassino-Wlochy-1718-maja-2024.html>

19.03.2026, 15:02

[Następny](#)

[Powrót](#)

Obchody 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino - Włochy, 17-18 maja 2024

W obchodach uczestniczy delegacja Instytutu Pamięci Narodowej wraz z prezesem dr. Karolem Nawrockim.

18.05.2024

Uroczystości zorganizowane przez Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych rozpoczęły się 17 maja w Piedimonte San Germano w rejonie Monte Cassino. Po apelu pamięci pod pomnikiem 6. Pułku Pancernego im. Dzieci Lwowskich prezes Instytutu Pamięci Narodowej dr Karol Nawrocki oraz jego doradcy prof. Sławomir Cenckiewicz, prof. Grzegorz Berendt oraz Jan Józef Kasprzyk złożyli wieńce i oddali honory poległym. Na koniec uroczystości orkiestra wraz z chórem wykonała utwór „Czerwone Maki”. W obchodach udział wzięli m.in. marszałek Senatu RP Małgorzata Kidawa-Błońska, szef Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych Lech Parell, burmistrz miasta Piedimonte San Germano Gioacchino Ferdinandi, weterani walk o niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej w tym ostatni weterani 2. Korpusu Polskiego oraz rodziny kombatantów.

Po uroczystościach można było zapoznać się z wystawą IPN „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”.

Miasteczko Piedimonte było jednym z najważniejszych punktów niemieckiej obrony, gdyż blokowało drogę aliantów do Rzymu. Zadanie zdobycia bastionu, silnie ufortyfikowanego i bronionego przez elitarną 1. Dywizję Spadochronową, otrzymali 18 maja 1944 r. żołnierze 2. Korpusu Polskiego.

Obchody 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino - Włochy, 17 maja 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Obchody 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino - Włochy, 17 maja 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Obchody 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino - Włochy, 17 maja 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Przed południem 18 maja na wzgórzu Cassino na terenie opactwa benedyktyńskiego została zaprezentowana wystawa Instytutu Pamięci Narodowej „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”. Otwarcu wystawy towarzyszyli m.in. córka generała Andersa, Ambasador Polski we Włoszech Anna Maria Anders, opat klasztoru benedyktynów Luca Fallica, dyrektor Biura Współpracy Międzynarodowej IPN Agnieszka Jędrzak oraz harcerze ZHR Kluczbork. Ważnym momentem wydarzenia było odegranie „Hejnału Mariackiego” na trąbce przez harcerza Kacpra Durkę, co nawiązywało do historycznego wykonania utworu 80 lat temu przez plutonowego Emila Czecha po zdobyciu Monte Cassino.

Po ekspozycji, będącej hołdem dla żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych, którzy walczyli za wolność i honor na wszystkich frontach podczas II wojny światowej, oprowadził prezes IPN dr Karol Nawrocki.

Obchody 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino - Włochy, 18 maja 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Obchody 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino - Włochy, 18 maja 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Obchody 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino - Włochy, 18 maja 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Obchody 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino - Włochy, 18 maja 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Obchody 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino - Włochy, 18 maja 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Obchody 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino - Włochy, 18 maja 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Obchody 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino - Włochy, 18 maja 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Obchody 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino - Włochy, 18 maja 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Obchody 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino - Włochy, 18 maja 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Oni za Polskę ginęli

Centralne uroczystości rozpoczęły się mszą świętą na Polskim Cmentarzu Wojskowym na Monte Cassino.

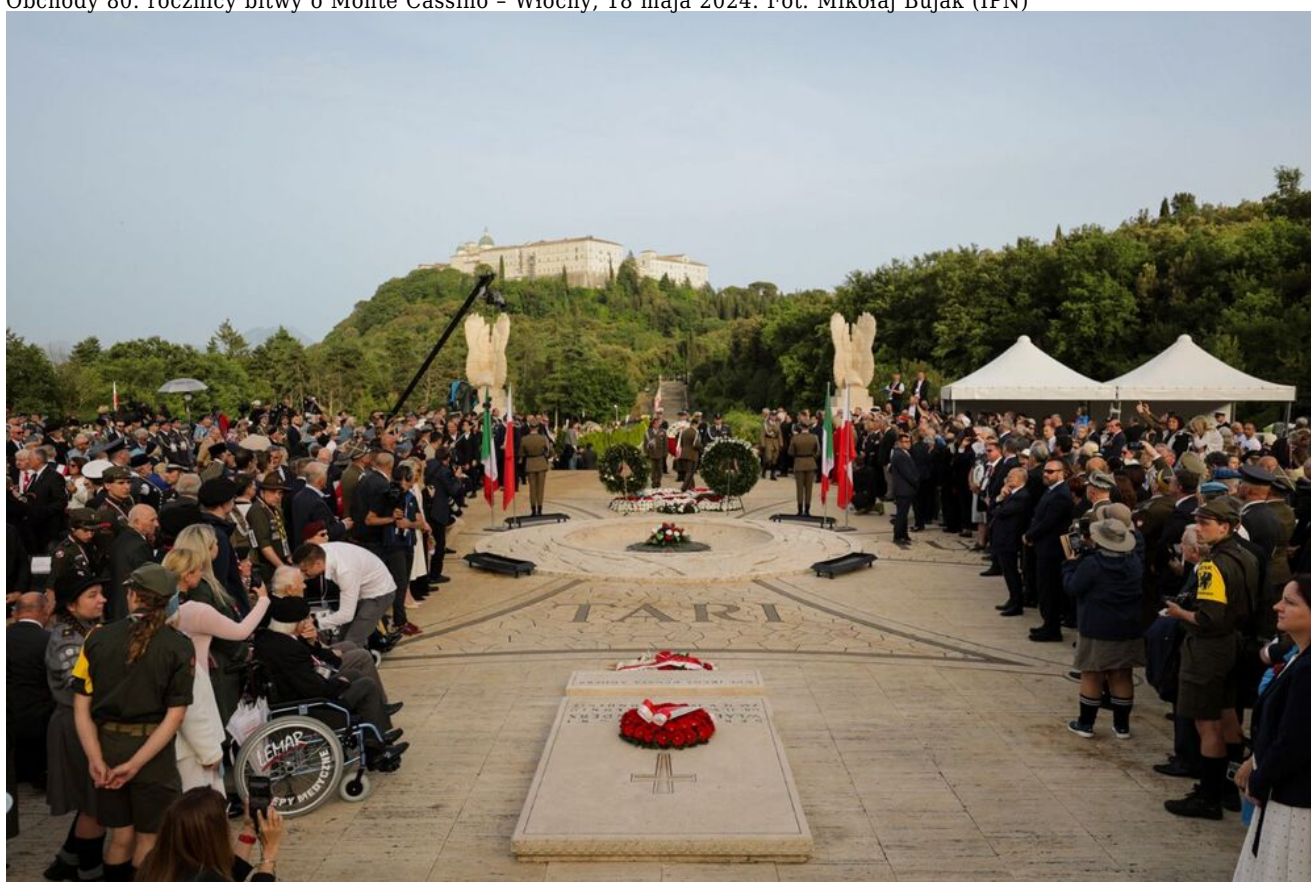
Oni za Polskę walczyli, za Polskę ginęli. Ilu z nich idąc obok czołgów, mówiło sobie, że podążają ciemną doliną, ale zła się nie ulekła. Są tutaj ci, którzy nigdy nie wrócili z tej wielkiej bitwy. Są tu na tym cmentarzu, tutaj zostali – powiedział podczas przemówienia prezydent Andrzej Duda.

Po odczytaniu Apelu Poległych, odegrany został utwór „Czerwone Maki”. Na zakończenie obchodów 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino zebrani złożyli kwiaty i wieńce.

W uroczystościach uczestniczyli m.in. prezydent RP Andrzej Duda wraz z małżonką Agatą Kornhauser-Dudą, marszałek Senatu RP Małgorzata Kidawa-Błońska, Ambasador Polski we Włoszech Anna Maria Anders, szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych Lech Parell, prezydent Włoch Sergio Mattarella, burmistrz Cassino Enzo Salera, weterani Walk o Niepodległość RP wraz z rodzinami oraz harcerze. Instytut Pamięci Narodowej reprezentowali prezes dr Karol Nawrocki wraz z doradcami prof. Sławomirem Cenckiewiczem, prof. Grzegorzem Berendtem oraz Janem Józefem Kasprzykiem.

Obchody 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino - Włochy, 18 maja 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Obchody 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino - Włochy, 18 maja 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Obchody 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino - Włochy, 18 maja 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Obchody 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino - Włochy, 18 maja 2024. Na zdj. Ambasador Polski we Włoszech Anna Maria Anders. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Obchody 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino - Włochy, 18 maja 2024. Na zdj. Prezydent RP Andrzej Duda. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Obchody 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino - Włochy, 18 maja 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Obchody 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino - Włochy, 18 maja 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Obchody 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino - Włochy, 18 maja 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Obchody 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino - Włochy, 18 maja 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Obchody 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino - Włochy, 18 maja 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Obchody 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino - Włochy, 18 maja 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Obchody 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino - Włochy, 18 maja 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Obchody 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino - Włochy, 18 maja 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Obchody 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino - Włochy, 18 maja 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Obchody 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino - Włochy, 18 maja 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Obchody 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino - Włochy, 18 maja 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Obchody 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino - Włochy, 18 maja 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

* * *

Włochy w wojnie

Od 1922 r. Włochy były rządzone przez faszystowski rząd Mussoliniego, który zdobył władzę w wyniku zamachu stanu. W drugiej połowie lat trzydziestych Mussolini wyraźnie dążył do dominacji w Afryce Północnej i w basenie Morza Śródziemnego, podpisywał przy tym liczne umowy z III Rzeszą o współpracy i przymierzu. W 1940 r. mimo sporej przewagi liczebnej włoski atak na południową Francję czy Grecję nie przyniósł sukcesów. Klęska w Afryce Północnej oraz inwazja aliantów na Sycylię doprowadziły do upadku dyktatury Mussoliniego. Większość terytorium kraju została zajęta przez wojska niemieckie.

13 października 1943 r. nowy rząd Królestwa Włoch wypowiedział wojnę III Rzeszy i Japonii, stając się w ten sposób członkiem koalicji antyfaszystowskiej.

Lawina

Inwazja aliantów na Włochy rozpoczęła się 10 lipca 1943 r. lądowaniem na Sycylii.

Desant państw sprzymierzonych na Półwysep Apeniński odbył się we wrześniu tego samego roku w trzech miejscach: w okolicach miasta Salerno (na południe od Neapolu), od strony morza w pobliżu miasta Tarent oraz w Kalabrii w rejonie Reggio di Calabria.

W operacji o kryptonimie Avalanche (Lawina) bezpośrednio brały udział polskie okręty: ORP „Piorun”, ORP „Ślązak”, ORP „Krakowiak” i podwodny ORP „Dzik” oraz statki MS „Batory”, MS „Sobieski”, SS „Kościuszko”, SS „Narvik” transportujące żołnierzy, uzbrojenie i sprzęt. Transporty 2. Korpusu Polskiego razem z brytyjskimi oddziałami przybywały do Włoch z Egiptu od

końca grudnia 1943 r. do początku maja 1944 r. i lądowały w Tarencie i Neapolu.

Droga do Rzymu jest zamknięta

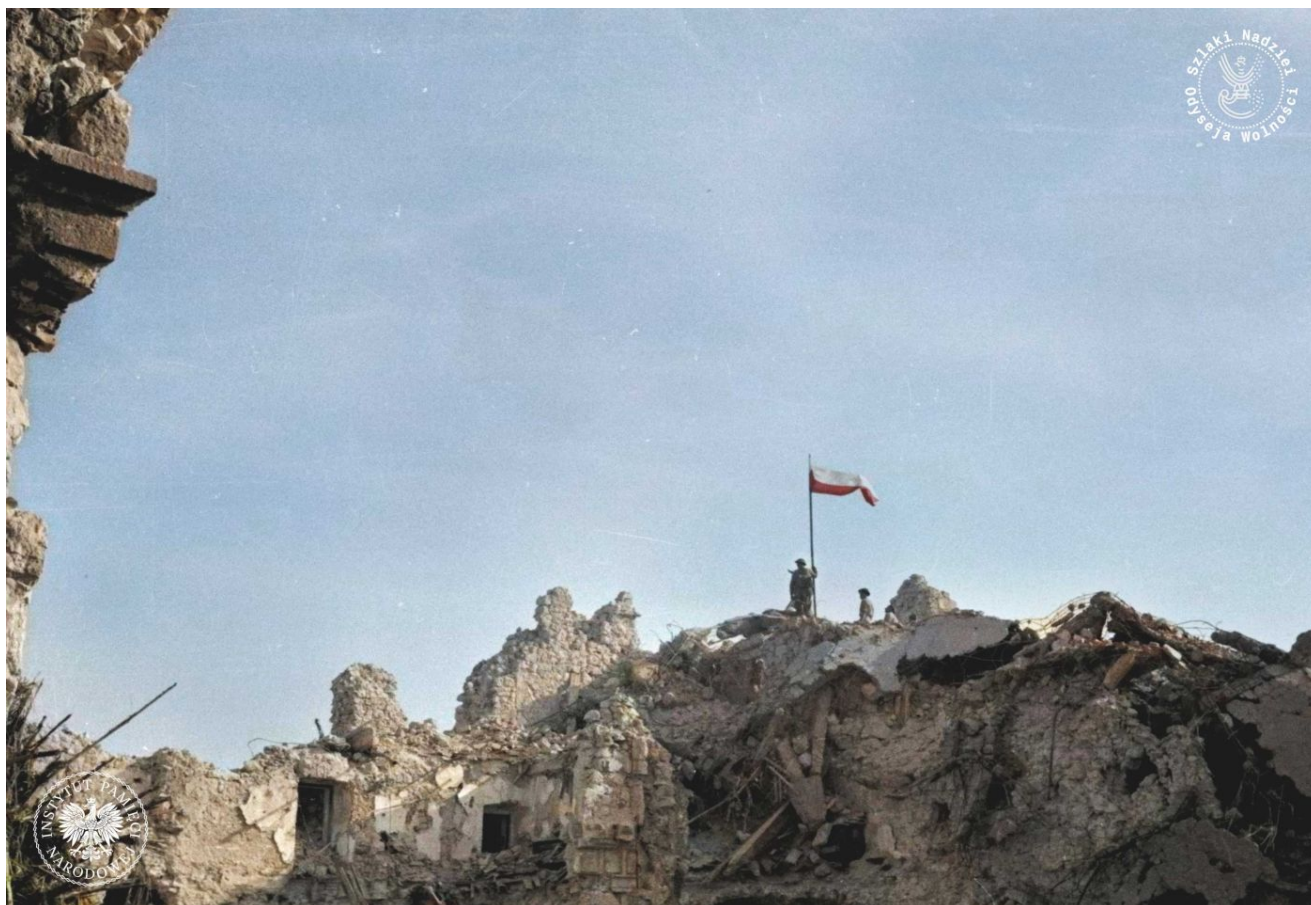
Wzdłuż rzek: Garigliano, Rapido, Sangro na długości 130 km rozciągała się niemiecka linia obrony zwana linią Gustawa. Wzgórze Cassino wznosi się nad doliną rzeki Liri, między Rzymem i Neapolem. Strategiczne położenie przy ważnym trakcie sprawiało, że wybudowany na nim klasztor benedyktynów Niemcy włączyli w swój system obronny. Alianci od stycznia 1944 r. próbowali zdobyć wzgórze, każde kolejne natarcie kończyło się niepowodzeniem. Desant pod Anzio (za niemiecką linią obrony) też nie przyniósł spodziewanych rezultatów.

15 lutego 1944 r. klasztor na Monte Cassino został zbombardowany, a Niemcy wykorzystali ruiny do dalszej obrony. Na początku maja 1944 r. rozpoczęło się czwarte natarcie na wzgórze. Główną siłę stanowił 2. Korpus Polski.

Decydujące uderzenie

Niemieckie pozycje pod Monte Cassino składały się z dwóch pierścieni obronnych połączonych na kształt cyfry osiem. Atak sił alianckich rozpoczął się 12 maja 1944 r. Żołnierze szli do nocnego ataku w zaminowanym, niemal nieosłoniętym terenie, pełnym zasieków i przeszkód, pod niemieckim ostrzałem prowadzonym z bunkrów, stanowisk artylerii i moździerzy, których nie był w stanie zniszczyć godzinny ostrzał ponad 1000 dział alianckich. Dopiero drugi atak przyniósł przełom i zdobyto oraz utrzymano wzgórza „Widmo”, Colle San Angelo (593), „Monte Castellone” i „Massa Albaneta”. 17 maja, pod koniec dnia, Polacy przełamali północny skraj pierścienia obronnego. Zdobywano bunkier po bunkrze i odpierano kontrataki niemieckie.

Dzięki skoordynowanym działaniom wszystkich sił alianckich pod Cassino Niemcy, obawiając się okrążenia, w klasztorze zaczęli odwrót. Nad ranem 18 maja patrol 12. Pułku Ułanów Podolskich pod dowództwem ppor. Kazimierza Gurbiela wkroczył do ruin klasztoru.

Polscy żołnierze na Monte Cassino, maj 1944 r. (fot. AIPN)

Żołnierze 12. Pułku Ułanów Podolskich należącego do 3. Dywizji Strzelców Karpackich pod dowództwem ppor. Kazimierza Gurbiela wkraczający do ruin klasztoru, 18 V 1944 r. (fot. AIPN)

Grupa żołnierzy 2. Korpusu Polskiego. Cassino, Włochy, maj 1944 r. (fot. Instytut Polski i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie, zdjęcie udostępnione przez Fundację Ośrodka KARTA)

Piedimonte San Germano

Po przełamaniu obrony niemieckiej na linii Gustawa w rejonie Monte Cassino oddziały polskie przystąpiły do ataku w okolicy miejscowości Piedimonte San Germano, położonej na północny zachód od wzgórza klasztorne. Miejscowość stanowiła część dodatkowej obrony niemieckiej zwanej linią Hitlera – od Monte Cairo przez Piedimonte, Pontecorvo, San Olivia do Terracina.

Polacy wykonali w dniach 20-22 maja 1944 r. trzy uderzenia na pozycje niemieckie. Nie udało się jednak przełamać linii wroga, osiągnięto jedynie lokalne sukcesy. W nocy z 24 na 25 maja zagrożeni oskrzydleniem Niemcy rozpoczęli odwrót. Opuszczone Piedimonte San Germano zostało zajęte przez wojska polskie rankiem 25 maja.

Linia Gotów

Po bitwie pod Monte Cassino i wkroczeniu aliantów do Rzymu wojska sprzymierzone skierowały się na północ Włoch, gdzie Niemcy zbudowali linię fortyfikacyjną osłaniającą dolinę rzeki Pad. Na długości 320 km i głębokość 30 km (od Pesaro nad Morzem Adriatyckim do Massy nad Morzem Liguryjskim) rozlokowano schrony bojowe dla artylerii i karabinów maszynowych, pola minowe i zasieki.

Zadaniem 2. Korpusu Polskiego było zdobycie Ankony. Port pozwoliłby Aliantom skrócić linie zaopatrzeniowe dla wojsk walczących w północnych Włoszech.

2. Korpus Polski od 15 czerwca 1944 r. rozpoczął działania nad Adriatykiem. Dywizje niemieckie stawiały opór na kolejnych pozycjach, wykorzystując przepływające rzeki. Na początku lipca 1944 r. Polacy zdobyli Loreto, Recanati, Osimo, Castelfidardo i wzgórze San Pietro oraz podeszli pod

Ankonę.

Projekt „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”

W 2022 roku, w związku z 80. rocznicą rozpoczęcia wędrówki ewakuowanej z ZSRS armii gen. Andersa, Instytut Pamięci Narodowej zainaugurował międzynarodowy projekt edukacyjno-memoratywny „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”, który ma na celu upamiętnienie wysiłku zbrojnego Polaków pod czas II wojny światowej oraz losów ludności cywilnej ewakuowanej z ZSRS wraz z armią gen. Andersa.

Projekt planowany jest na lata 2022–2025, obejmie swym zasięgiem ponad 50 państw na całym świecie i jest przykładem polityki historycznej skierowanej do trudnego, wymagającego odbiorcy. Odbiorcy, który nie wie nic albo niewiele o historii Polski. Często też posiada jej bardzo przekłamany, zdeformowany przez różne środki przekazu obraz.

W ramach projektu powstała wystawa „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” Od tego czasu była pokazywana w wielu krajach na 5 kontynentach w ponad 50 zagranicznych lokalizacjach od Republiki Południowej Afryki, Zimbabwe i Stanów Zjednoczonych po Iran.

Podczas II wojny światowej polscy żołnierze walczyli na wszystkich jej frontach w obronie godności i wolności oraz w imię solidarności z innymi zniewolonymi narodami. Chcemy przypomnieć bohaterskie czyny naszych lotników w Bitwie o Anglię, zapomnianych polskich żołnierzy spod Tobruku, Narwiku czy Monte Cassino.

Przez tytułowe „szlaki nadziei” należy rozumieć zbiorowe peregrynacje obywateli polskich w latach II wojny światowej – o charakterze zarówno wojskowym, jak i cywilnym – którym przyświecała myśl o przywróceniu wolności Polsce i światu zniewolonym przez III Rzeszę i jej sojuszników, związane z działalnością legalnych władz Rzeczypospolitej.

► [Więcej o projekcie edukacyjno-memoratywnym „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”](#)

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)
Uroczystości